

Oponentský posudok na inauguračné konanie doc. Mgr. Vladimíra Biloveského, PhD. v odbore 2.1.35 prekladateľstvo a tlmočníctvo

Profesijný prehľad o uchádzačovi

Uchádzač o vedecko-pedagogický titul „profesor“ v odbore prekladateľstvo a tlmočníctvo doc. Mgr. Vladimír Biloveský, PhD. narodený r. 1968 v Bardejove, je zapísaný do povedomia slovenského filologického prostredia v prvom rade výskumom a prezentáciou jeho výsledkov v oblasti **translatológie**. V tomto zmysle má absolvovanú veľmi vhodnú kombináciu dvoch svetových jazykov anglického a ruského a uvedené filologické vzdelanie rozšíril o občiansku náuku. Vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa ukončil najprv v r. 1991 na Pedagogickej fakulte kombináciou ruský jazyk a občianska náuka a v r. 1993 na Fakulte humanitných a prírodných vied UMB v Banskej Bystrici uvedené vzdelanie rozšíril predmetom anglický jazyk a literatúra. Po ukončení vysokoškolského štúdia v r. 1991-95 pôsobil najprv ako stredoškolský učiteľ na Obchodnej akadémii v Bardejove, v r. 1995-2000 na Štátnej jazykovej škole v Banskej Bystrici. Od r. 2012 pôsobí na Katedre anglistiky a amerikanistiky na FF UMB v Banskej Bystrici. Akademický titul PhD. získal v r. 2004 v odbore literárna veda v Ústave svetovej literatúry SAV v Bratislave obhajobou dizertačnej práce pod názvom *K problematike prekladu neumeleckých textov s umeleckými prvkami*. V r. 2012 získal vedecko-pedagogický titul „docent“ v odbore prekladateľstvo a tlmočníctvo obhajobou habilitačnej práce pod názvom *Prekladové konkretizácie tvorby S. W. Hawkinga v slovenskom kultúrnom priestore* na UKF v Nitre. Podstatná časť jeho doterajšieho profesionálneho pôsobenia je spojená s FF UMB v Banskej Bystrici. Okrem spomínaných základných vysokoškolských vzdelávacích aktivít v r. 1993-2020 absolvoval celý rad rôznych odborných **kvalifikačných kurzov** a seminárov predovšetkým v zahraničí (Anglicko, Nemecko, Belgicko, Poľsko, Rusko, Turecko, Česko a inde), zameraných predovšetkým na prekladateľský odbor, v ktorom najčastejšie prezentuje svoje bohaté vzdelávacie a vedecké výsledky.

Vzdelávacia činnosť uchádzača

Na terajšom univerzitnom pracovisku sa inaugurant v najväčšej miere sústreďuje na prekladateľské vedné odbory. Na Katedre anglistiky a amerikanistiky na FF UMB garantuje predmety anglický jazyk a kultúra (v kombinácii pre Bc. a Mgr.), angličtina pre preklad v hospodárskej praxi (Bc.). Zároveň je spolugarantom študijného programu translatológia (PhD.). Okrem toho vyučuje predmety ako *odborný preklad (Mgr.)*, *kritika prekladu (Bc.)*, *počítačom podporovaný preklad*, *metodika prekladu*, *prekladový seminár*, *štylistika anglického jazyka*, *dejiny kritiky prekladu*, *cudzí jazyk pre doktorandov a iné*. V rámci svojej profesionálnej prekladateľskej činnosti uchádzač vytvoril **vlastnú vedeckú školu** a v plnej miere sa to prejavuje v jeho pozícii **školiťela**. Doteraz úspešne viedol **7 doktorandov**, všetkých v študijnom odbore translatológia. Okrem toho bol v pozícii školiťela na bakalárskom a magisterskom stupni a pod jeho vedením bolo napísaných **40 kvalifikačných prác** s jednoznačnou prevahou odbornej prekladateľskej tematiky.

Doc. V. Biloveský získal bohaté skúsenosti pri vzdelávacej činnosti v rámci prípravy budúcich prekladateľov, ktoré prezentuje vo svojich početných výstupoch. Okrem iného jednoznačne zdôrazňuje, že profesionálna príprava prekladateľov musí vychádzať zo **širokých odborných východísk**, ktoré sa opierajú nielen o veľmi kvalitné ovládanie konkrétneho jazyka, ale takisto sa od každého prekladateľa v súčasnosti vyžaduje spoľahlivá **interdisciplinárna** príprava.

Inými slovami – úspešný prekladateľ by mal byť v istom zmysle polyhistorom. Autor okrem iného zdôrazňuje dôležitosť vzdelávania v oblasti **teórie komunikácie** s tým cieľom, aby sa uchádzači o profesionálnu pozíciu prekladateľa vedeli prispôbovať novým trendom v súčasnom sociálno-komunikačnom priestore. Bohaté skúsenosti a mnohé poznatky z minulosti a takisto z našej doby výrazne posilňujú dôležitosť pozície prekladateľov a tlmočníkov a dnes vzhľadom na veľmi intenzívnu **interkultúrnú komunikáciu** si ťažko predstaviť fungovanie spoločnosti bez teórie prekladu a tlmočenia. No do každého prekladateľského prostredia zákonite vstupujú, a to dosť výrazným spôsobom, rôzne podoby konkrétnej kultúry. Je známe, že mnohé termíny či jazykové kliše sú motivované vlastnými kultúrnymi zdrojmi. V tejto súvislosti je možné diskutovať na tému: *Aký podiel majú konkrétne etnokultúrne fenomény pri odbornom preklade?*

Vedecko-výskumná činnosť uchádzača

Doc. V. Biloveský svoje dlhoročné translátologické výskumy zverejňoval a zverejňuje v početných prezentáciách a publikačných výstupoch. Jeho osobné štatistické ukazovatele hovoria o tom, že doteraz vydal 3 vedecké monografie, 5 vysokoškolských učebníc, 9 ďalších odborných knižných publikácií a 50 ostatných vedeckých prác v rôznych kategóriách. Na uvedené práce má zaznamenaných 150 ohlasov v rôznych klasifikačných zdrojoch. Spomínaná štatistika jednoznačne potvrdzuje, že doc. V. Biloveský **výrazne prekračuje** požadované kritériá určené pre získanie vedecko-pedagogického titulu „profesor“ vo zvolenom odbore. K výrazným jeho aktivitám možno takisto pripočítať založenie časopisu *Kritika prekladu* v r. 2013, v ktorom je predsedom Vedeckej rady časopisu. V r. 2012 založil tiež *Banskobystrické prekladateľské soirée*. Podobné aktivity uchádzača sú zamerané najmä na skvalitňovanie odborného prekladu na Slovensku. Uvedená odborná činnosť doc. Biloveského významne prispieva k rozširovaniu najmä slovenského prekladateľského výskumu, čo je v nemalej miere využívané filológmi a zvlášť translátológmi z ostatných slovenských akademických inštitúcií a vysokých škôl.

Mňa pochopiteľne najviac zaujali jeho výskumy a publikácie z tvorby veľkého ruského spisovateľa **N. V. Gogoľa**, pričom pozornosť je v nich sústredená aj na preklad niektorých diel ruského klasika do slovenčiny. Je známe, že Gogol je na Slovensku prezentovaný a aktualizovaný už od 19. st. najmä vďaka spomínaným početným prekladom a na scénach našich divadiel a v televíznych programoch je pravidelne prezentovaný. Slovenské texty Gogolových diel vytvárajú inšpiratívne momenty pre každého odborníka z oblasti translátológie. Preto ponúkam diskusiu na tému: *Ako hodnotíte preklad ruského jazyka Gogoľa 19. storočia do súčasnej slovenčiny?*

Popri vyššie uvedených aspektoch vzdelávacích a vedeckých aktivít doc. Biloveský bol **vedúcim riešiteľom** v **dvoch** vedeckých projektoch vedeckej agentúry VEGA a v ďalších **siedmich** podobných projektoch ako **riešiteľ**. Jeden z týchto projektov bol medzinárodný. Aj v tomto prípade sa v prevažnej miere jedná o vedecký výskum v oblasti prekladu a tlmočenia. Svoje bohaté vedecké poznatky z filologických a zvlášť z prekladateľských odborov pravidelne využíva v rámci **posudzovateľskej** činnosti zameranej na vedecké publikácie, dizertačné práce, habilitačné práce, vedecké projekty. To isté možno uviesť o jeho aktivitách ako člena vo vedeckých a odborných komisiách.

Ako uznávaný odborník najmä v oblasti prekladateľských vedeckých disciplín svoju erudíciu prezentoval na viacerých medzinárodných vystúpeniach v rámci **pozvaných prednášok** na Slovensku a v zahraničí. Za svoje doterajšie vzdelávacie a vedecké výsledky bol **vyznamenaný**

striebornou medailou UMB v Banskej Bystrici, získal **čestný titul profesor** od Vedeckej rady Novej ruskej univerzity v Moskve, dostal **prémium** Literárneho fondu za rok 2007. Svoje vedecké kvality pravidelne preukazuje na domácich a medzinárodných **konferenciách**, ktorých má doteraz zaevidovaných **33**. Z toho sa žiada spomenúť jeho účasť na dvoch **svetových kongresoch** v r. 2017 v Paríži a v r. 2018 v Moskve.

Doc. Biloveský sa v súčasnosti zaraďuje k významným slovenským translatológom, pričom sa vo svojej bohatej akademickej činnosti opiera o významných slovenských teoretikov aj praktikov prekladu ako boli a sú A. Popovič, F. Mika, J. Ferenčík, ktorí svojim spôsobom formovali slovenskú prekladateľskú školu. Ich vedecká a praktická činnosť bola ako je známe v prvom rade zameraná na **umelecký preklad**, v súčasnosti sa pomerne výrazne dostáva do popredia **preklad odborný**, čo je vzhľadom na celkové multikultúrne trendy úplne prirodzené. Spomínaný jav v odborných prekladateľských aktivitách zakladá viaceré osobitosti a neraz sa stretávame s tým, že práve v oblasti odborného prekladu najmä v rámci administratívy EÚ sa vytvára akoby nový typ anglického jazyka, ktorý sa niekedy nazýva *bruselská angličtina*. *Aké sú Vaše poznatky o spomínanom translatologickom a sociálnom-komunikačnom jave?*

Záver

Doterajšie poznanie celkového vedeckého a pedagogického profilu doc. Biloveckého umožňuje konštatovať, že menovaný sa zaradil k známym slovenským translatológom, ktorý nás významne reprezentuje takisto v zahraničí. Uchádzač rozširuje vedecké translatologické hľadania v prvom rade v oblasti odborného prekladu, avšak jeho východiská v spomínanom filologickom odbore sú omnoho širšie. Jednoznačne **posilňuje** slovenský vedecký translatologický priestor, čo dokazuje mnohými svojimi výstupmi, ktorými výrazne prekonáva požadované kritéria na udelenie titulu „profesor“ vo zvolenom odbore.

Berúc do úvahy všetky vyššie uvedené skutočnosti konštatujem, že doc. Mgr. Vladimír Bilovecký, PhD. spĺňa a prekračuje kritériá na udelenie uvedeného titulu. Preto odporúčam, aby mu bol po úspešnom inauguračnom konaní vedecko-pedagogický titul profesor udelený v odbore 2.1.35 prekladateľstvo a tlmočníctvo.

Prešov, 20. júl 2021

prof. PhDr. Jozef Sipko, PhD.

